

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж рр 116/21
24.6.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... улица ... број ..., чији је пуномоћник Драган Доламић, адвокат из Београда, улица Светозара Марковића број 77а/1, против тужене Републике Србије, Високог савета судства, Привредног суда у Краљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, улица Косовска број 31, ради накнаде имовинске штете, вредност предмета спора 1.233.278,13 динара, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду Прр1 – 15/20 од 19.10.2020. године, у седници већа одржаној дана 24.06.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 – 15/20 од 19.10.2020. године у ставу првом и трећем изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужене изјављена на став два изреке пресуде Првог основног суда у Београду Прр1 – 15/20 од 19.10.2020. године, као недозвољена.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 – 15/20 од 19.10.2020. године ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезана тужена да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 1.233.278,13 динара са законском затезном каматом почев од 05.03.2020. године до исплате у року од 15 дана од дана пријема отправка ове одлуке. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да суд обавезе тужену да му исплати камату на износ од 1.233.278,13 динара из става првог изреке за период од 08.07.2016. године до 05.03.2020. године као неоснован. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати укупно 48.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности ове пресуде до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавила тужена, побијајући је у целости и то из свих законских разлога прописаних одредбом члана 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11, 49/13, 74/13, 55/14, 87/18 и 18/20).

Трошкове другостепеног поступка је опредељено тражила.

Тужилац је одговорио на жалбу. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба тужене неоснована у делу којим се побија став први и трећи изреке, а недозвољена у делу којим се побија став други изреке.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Побијана пресуда није захваћена ни битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, на коју се жалбом тужене неосновано указује, јер је у њој дато довољно јасних и непротивречних разлога о одлучним чињеницама, а непостоји ни противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа и самих тих исправа.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Привредним судом у Краљеву у току је стечајни поступак над стечајним дужником Концерн Фабрика вагона Краљево а.д. Вагоноградња д.о.о. Краљево, који је отворен дана 23.12.2015. године. Тужиоцу је као стечајном повериоцу у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Краљеву Ст. 48/15 повређено право на суђење у разумном року, што је утврђено решењем истог суда Р4 Ст 49/2019 од 06.03.2019. године, који стечајни поступак, није окончан због сложености поступка, где је главни проблем настао услед идентификације и уновчавања имовине стечајног дужника, те је након сачињавања елабората који су закључиле чланице Концерна 1990. године и сва непокретна имовина уписана у катастру на Концерн Фабрика вагона Краљево а.д. Краљево, те је покренут поступак разграничења и поделе непокретне имовине свих стечајних дужника чланице Концерна у складу са елаборатом. Тужиоцу је у предметном стечајном поступку, као повериоцу, признато потраживање у укупном износу од 1.233.278,13 динара и то износ од 1.083.175,43 динара по основу споразума о регулисању међусобних права и обавеза по основу рада од 11.08.2015. године, а што представља потраживање за неисплаћену разлику до пуне зараде за период септембар 1997. године до августа 2000. године, као и камате, трошкове парничног и извршног поступка и камате на парничне трошкове па је по овој пријави стечајном повериоцу признат износ од 150.102,70 динара и то у трећем исплатном реду.

Имајући у виду целокупно трајање поступка који је предлагач водио ради наплате свог потраживања из радног односа, најпре пред Општинским, а потом пред Основним судом у Краљеву, који поступак је настављен у стечајном поступку пред Привредним судом у Краљеву и траје дуже од 10 година, при чему предлагач својим понашањем у поступцима, није допринео дужини трајања поступка, то је усвојен приговор предлагача и утврђено да је истом повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Краљеву Ст 48/15 по пријави потраживања број 511. У моменту отварања стечајног поступка над стечајним дужником Концерн Фабрика вагона Краљево а.д. Вагоноградња д.о.о. Краљево у предмету Привредног суда у Краљеву Ст 48/15 стечајни дужник је пословао са већинским државним капиталом, а приватизација је раскинута.

Наведено чињенично стање је утврђено правилно и потпуно, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа, правилном применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева, првостепени суд је утврдио потпуно и поуздано на основу изведених доказа које је оценио правилном применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. Другостепени суд прихвата потпуне и правне разлоге које је првостепени суд дао за свој чињенично-правни закључак.

На овако правилно и потпуно утврђено чињенично стање, које се наводима жалбе тужене не доводи у сумњу, правилно је првостепени суд делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, правилном применом материјалног права.

Одредбом члана 31 Закона о заштити права на суђење у разумном року, ("Службени гласник РС" бр. 40/15-студио на снагу 01.01.2016. године), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1), да суд поред одредаба закона којим се уређују облигациони односи примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (став 2), па је одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року објективна (став 3).

У конкретном случају, тужиоцу је у стечајном поступку признато потраживање из радног односа, односно потраживање у износу зарада које су настале за време док је Привредно друштво Концерн Фабрика вагона а.д. "Вагоноградња" д.о.о. Краљево пословало са већинским државним капиталом па се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу посебне обавезе Републике Србије која по основу објективне одговорности одговара за штету коју су претпрели бивши запослени због неизвршавања правноснажних судских одлука, као и за штету до висине ненамирених потраживања бивших запослених у поступку стечаја у односу на износ њиховог у стечају утврђеног потраживања. Република Србија, уколико бивши запослени има правноснажну пресуду за своје неизмирено потраживање по основу зарада у поступку окончаног пре отварања стечаја, што је овде случај, при чему је запослени пре отварања стечаја покренуо поступак принудног извршења, који услед отварања стечаја није могао бити окончан, а у стечају је пријавио своје потраживање, одговара за пун износ досуђен правноснажном пресудом по којој се запослени није могао наплатити уколико је исти претходно покренуо поступак у коме му је утврђена повреда права на

суђење у разумном року, што је тужилац и учинио. Стечајни поступак за наплату тог новчаног потраживања за које је законом прописано да је хитан, јер се ради о заради, започет је пре 2000. године а није окончан ни након утврђења да је тужиоцу у стечајном поступку повређено право на суђење у разумном року и наложено судији да у одређеном року предузме све мере и радње потребне у циљу окончања стечајног поступка и да у накнадном року од 30 дана обавести председника Привредног суда у Краљеву које су мере конкретно предузете, иако је до одуговлачења у самом поступку дошло због сложености стечајног поступка и проблема који је настао услед идентификације и уновчавања имовине стечајног дужника везано за непокретности.

Према одредби члана 31 став 3 Закона о заштити права на суђење у разумном року одговорност тужене Републике Србије је објективна, а у овом случају тужена не наводи уверљиве разлоге за пропусте њених органа, односно стечајног управника, нити су утврђени пропусти тужиоца који би имали за последицу неспровођење стечајног поступка, услед чега би тужена могла бити у потпуности и делимично ослобођена од одговорности за насталу штету.

Утврђеном повредом права на суђење у разумном року везано за поступак наплате тужиочевог потраживања из радног односа треба посматрати у његовој целини у оквиру целокупног поступка под којим се подразумева вођење парничног, извршног и стечајног поступка, јер је предлагач пре 2000. године покренуо парнични поступак против стечајног дужника, а у 2009. години поднео је предлог за извршење на основу којег је донето решење о извршењу Општинског суда у Краљеву И 269/09, које није наплаћено ни у стечајном поступку, што представља период од преко 10 година ненаплаћеног потраживања, те је овим повређено тужиочево право на имовину загарантовано чланом 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и чланом 58 Устава Републике Србије, и умањењем његове имовине проузрокована обична материјална штета предвиђена одредбом члана 155 Закона о облигационим односима. Због тога је тужена у обавези да тужиоцу накнади такву насталу штету и сагласно пракси Уставног суда (Уж 7912/14 од 09.06.2016. године и Уж 2641/16 од 16.06.2016. године) исплати новчане износе признате у стечајном поступку заједно са парничним трошковима (пресуда Европског суда за људска права у предмету Качапор и др. против Србије, предмет Црнишанин и др. против Србије, Маринковић и др. против Србије, на које се првостепени суд правилно позвао, као и предмет Јовичић и други против Србије (представке број 37270/11, 37278/11, 47705/11, 47712/11, 47725/11, 56203/11, 56238/11 и 75689/11 од 13. јануара 2015. године објављен у “Службеном гласнику РС” бр. 44/2015).

Супротно жалбеним наводима тужене, држава јесте одговорна за накнаду имовинске штете тужиоцу. Иако се држава не може сматрати одговорном за ситуацију у којој дужник нема средстава да исплати свој дуг или за немогућност продаје имовине дужника на лицитацији (Омеровић против Хрватске бр. 36071/03 став 35 1. јун 2006. године), тужена држава је према пракси Европског суда за људска права против Србије у наведеним одлукама, непосредно одговорна за дугове предузећа под државном управом, чак и након њихове приватизације, имајући у виду да је потраживање тужиоца који је пријављен у стечајном поступку и које је признато од стране стечајног управника, дакле правноснажно утврђено и настало у време док је стечајни дужник био у државној својини.

Одредбама члана 58 став 1 Устава, јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона, а у друга имовинска права стечена на основу закона свакако спадају новчана потраживања која се односе на исплату неизмирених зарада и припадајућих доприноса по основу рада а која потраживања радника могу бити правноснажно досуђена по тужбама у поступцима окончаним пре отварања стечаја или потраживања по пријави радника у стечају која се утврђена од стране стечајних органа што је овде случај код потраживања тужиоца. Признат износ потраживања тужиоца као запосленог, по том основу представља његову имовину, независно од чињенице да ли су заснована према послодавцу који послује средствима у приватној, задружној, јавној или друштвеној својини. Међутим како се ради о привредном друштву, односно дужнику који је у време настанка те обавезе пословало са већинским државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу и посебне обавезе Републике Србије, те су неосновани жалбени наводи тужене којима се указује на то да држава није одговорна за накнаду штете, и да тужилац није доказао узрочно-последичну везу између рада органа тужене и проузроковане штете.

На правилност побијане одлуке нису од утицаја ни наводи жалбе тужене да је првостепени суд тужиоцу неосновано досудио законску затезну камату од дана подношења тужбе. Ово стога што је првостепени суд при одлучивању о законској затезној камати на признати износ главног потраживања, правилно применио одредбу члана 324 став 2 Закона о облигационим односима, којом је прописано да ако рок за испуњење није одређен, што је овде случај, тужени долази у доцњу када га поверилац позове да испуни обавезу, усмено или писмено, вансудском опоменом, или започињањем неког поступка чија је сврха да се постигне испуњење обавезе. Како рок за испуњење предметне обавезе није одређен, тужена је дошла у доцњу када је тужилац позвао да испуни своју обавезу, а то је учинио подношењем тужбе суду у овом предмету дана 05.03.2020. године, па је од тог дана тужена у доцњи и дугује камату сходно одредби члана 277 ЗОО-а, како је то правилно закључио првостепени суд.

Наиме, када се накнада утврђује по ценама на дан доношења одлуке, дужник не може бити у доцњи и камата не може почети да тече пре њеног утврђења. Али када се штета састоји у новцу, накнада треба да је еквивалентна према начелу монетарног номинализма из члана 394 ЗОО-а лице одговорно за накнаду дужно је да исплати онај број новчаних јединица на коју обавеза гласи. Према члану 186 истог закона накнада штете се сматра доспелом од тренутка настанка штете, што значи да сагласно члану 314 истог закона, поверилац може одмах захтевати њено испуњење, али када ће дужник доћи у доцњу зависи од тога када је поверилац који је могао одмах захтевати накнаду, исту захтевао на начин описан у члану 324 став 2 ЗОО-а, између осталог и подношењем тужбе. Ово стога, што у конкретном случају штетник није овде тужена држава која није ни учествовала у стечајном поступку, већ друго лице за које је држава објективно одговорна.

Потврђена је и одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке побијане пресуде на основу члана 401 став 1 тачка 2 ЗПП-а, а који трошкови су тужиоцу досуђени правилном применом одредби члана 153, 154 и 163 ЗПП-а, Адвокатске тарифе важеће у моменту пресуђења и Таксене тарифе важеће у моменту настанка таксене обавезе, па је одлучено као у ставу првом изреке.

На правилност и законитост побијане пресуде нису од утицаја жалбени наводи о недостатку ЈМБГ тужиоца као физичког лица и ЈБКС директног корисника, јер се ради о недостатку који се у свако доба може отклонити решењем о исправци.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер налази да нису од утицаја на доношење другачије одлуке на основу овлашћења из члана 396 став 1 и 2 ЗПП-а.

Сходно наведеном, одлука као у ставу првом изреке ове пресуде донета је применом одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку.

Како је тужена изјавила жалбу против наведене пресуде у целисти, а ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на износ од 1.233.278,13 динара за период од 08.07.2016. године, као дана којим је утврђен коначан износ потраживања тужиоца, па до 05.03.2020. године, као дана подношења тужбе, то тужена нема правни интерес за подношење жалбе у овом делу, па се жалба исте одбацује као недозвољена, сходно одредби члана 378 став 3 Закона о парничном поступку, па је одлучено као у ставу другом изреке.

Трошкови другостепеног поступка туженој нису признати јер у другостепеном поступку није успела, као ни тужиоцу јер трошкови састава одговора на жалбу нису трошкови потребни ради вођења парнице, па је одлука као у ставу трећем изреке ове пресуде, донета на основу члана 165 став 1 у вези члана 153 и 154 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић